

RITUALER OG TRADITIONER

Sceneliv har interviewet ni forskellige skuespillere om, hvad de lægger vægt på, før tæppet går for deres teaterforestilling. Vi har fået ni meget forskellige svar.

TILFREDSHED MED FORLIG

Der skal produceres flere film fra og med næste år og til og med 2018. Det besluttede en enig kreds af partier i Folketinget. Mange af de nye film bliver dog på low budget.

DRENGERØVENE FRA AARHUS

Skuespillerne Anders Valentinus Dam og Lars Dammark har i otte år haft det aarhusianske turnéteater Teater O. De har et makkerskab, der er drevet af resultater.

#08 2014

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

NY STOR ÆNDERSØGELSE:
SKUESPILLERE
OG SIKKERHED

LONDON
TOAST
THEATRE

EN ENGELSK
TEATERTRADITION
I DANMARK

SEKRETARIAT FOR DANSK SKUESPILLERFORBUND OG FILMEX

SCENELIV udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 8 gange årligt.
Oplag: 2.700 eks. - Abonnement: 425 kr. årligt

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund,
Tagensvej 85, 3. sal
2200 København N
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59
Mandag-fredag 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve og lign. sendes til:
jr@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard (redaktør),
Katja Holm (ansvarshavende).

Annoncer sendes til: Jette Rydder
jr@skuespillerforbundet.dk.
(Debatindlæg, anmeldelser, mindeord osv. må
maks. fylde 2800 anslag inkl. mellemrum.)

Tryk: KLS Grafisk Hus.
Design: ad-man.dk.

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b x h)

Helside annonce (170 x 270) 9.000 kr.
Bagsiden (190 x 260 + beskæring) 9.000 kr.
¾ side annonce (170 x 192) 6.500 kr.
½ side annonce (170 x 133) 5.000 kr.
⅓ side annonce - horisontal (170 x 60) 2.500 kr.
⅓ side annonce - vertikal (54 x 270) 3.500 kr.
Visitkort-annonce (83 x 58) 700 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)
Medlemsannoncer (83 x 58) 350 kr.
(maks. 400 anslag inkl. mellemrum)

Annoncemateriale skal afleveres i pdf-format.
Alle priser tillægges moms.
Særlige annonceønsker:
Kontakt Jette Rydder - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE

Katja Holm (formand), Nastja Arcel, Daniel
Bevensee, Kristine M. Brendstrup, Adam Brix,
Dorthe Hansen Carlsen, Julie Carlsen, Christian
Damsgaard, Frank Gundersen, Rebekka Lund,
Thomas Magnussen, Mette Marckmann, Frederik
Meldal Nørgaard, Thomas Præstegaard og Ulla
Ricklander.

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Katja Holm
Sekretariatschef: Anna-Katrine Olsen
Vicesekretariatschef: Kim Hansen
Chefjurist: Maj Hagstrøm
Juridiske konsulenter: Magnus Homann Poulsen,
Jørgen Byrdal Kloch Larsen, Lone Røjkjær
Pedersen og Berit Lassen (orlov)
Socialkonsulent: Nanna Møller
Sekretær: Hanne Arlund
Kursussekretær: Karin Iwersen
Sekretær for formand og sekretariatschef:
Tine Fangel
Regnskabsfører og Filmex: Heidi Holm Madsen
Webmaster og Filmex: Jette Rydder
Håndbog og Filmex: Kristine Staffeldt
IT- manager og Filmex: Sengül Kaya-Mortensen
Omstilling: Bente Wittenborg

DEADLINE TIL NÆSTE NUMMER: 13. JANUAR

NYTÅRSKUR FOR MEDLEMMER

Bestyrelse og sekretariat sender alle medlemmer
de bedste ønsker om en glædelig jul og et lyk-
kebringende nytår og inviterer ligesom sidste år til
nytårskur for alle medlemmer.

Lørdag 17. januar 2015 kl. 15-19
på Tagensvej 85, 2. og 3. sal.

Der vil være champagne og lidt til ganen, hygge
og gode samtaler. Vi kan tale om det gamle og
byde et nyt år velkommen. Kom og vær med, når
det passer dig – men giv meget gerne besked,
om du lægger vejen forbi, så vi kan købe pas-
sende ind.

Send en mail til tf@skuespillerforbundet.dk
eller ring på tlf. 33242200.

Improvisation Field Technique starter nyt hold!

LANGFORM OG IMPROVISATION

KURSUS I KØBENHAVN VED SARAH KENTER

Genre: *Drama*. Max 8 deltagere. www.fieldtechnique.dk

24. jan., 7. feb., 21. feb., 7. mar. 2015 kl. 10-15. Pris: 2500 kr.

Tilmelding og info: improvisation@fieldtechnique.dk

4

#08 2014

6

ULYKKER PÅ BÅDE TEATER OG I FILM 4

Det seneste års tid har vi haft store medieomtalte ulykker både på Det Kongelige Teater og i dansk familiefilm. Men hvordan står det til, når det gælder det store billede? Mere end 1800 skuespillere er blevet spurgt, og mere end 400 har svaret. Du kan læse resultaterne på næste side.

FORFRA MED SUCCES I ET NYT LAND 6

Sammen med sin danske mand, Søren Hall, har engelske Vivienne McKee skabt en stor og solid teatersucces, der igen i år kører i Glassalen i Tivoli. I Sceneliv fortæller hun historien om skabelsen, og i Hofteatret kan man i øjeblikket se en udstilling om The London Toast Theatre.

FRA DET ENE SLAGSMÅL TIL DET ANDET 9

Filmforliget for årene 2015 til 2018 er knap nok forhandlet i land, før der er lagt op til endnu et slagsmål for, at danskerne kan få biograffilmene at se på en ordentlig måde derhjemme. Den diskussion skal branchen selv tage, for ellers kommer politikerne "efter dem".

RITUALER OG TRADITIONER I TEATRET 10

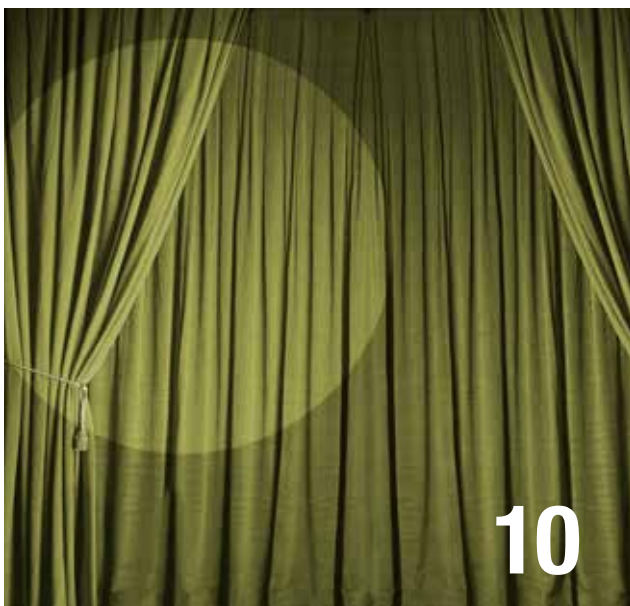
Ni skuespillere fortæller om, hvordan de forbereder sig til aftenens forestilling. Gentager de et fast mantra 100 gange, går de bare ind på scenen direkte fra havearbejdet eller hvordan? Læs om kollegernes ritualer og traditioner.

ET STOLT MAKKERSKAB 16

I tredje artikel, ud af planlagte fire, skal vi møde to målrettede drengerøve fra Teater O i Aarhus. Anders Valentinus Dam og Lars Dammark driver turnéteatret på ottende år, og de er berettiget stolte af deres makkerskab.

DANSEHALLERNE KÆMPER VIDERE 20

Egentlig var det offentliggjort, at Dansehallerne måtte forlade Carlsberg i sommeren 2016, men først lykkedes det at forlænge fristen til udgangen af 2016, og siden er Dansehallerne gået ind i overvejelser omkring at slæbe ejerne af Carlsberg-byen i retten.

10

16

FORSIDEFOTO: Skuespiller Vivienne McKee.

Foto: Thomas Petri

SKUESPILLERE ER BEKYMREDE FOR SIKKERHEDEN

EN UNDERSØGELSE BLANDT MEDLEMMERNE AF DANSK SKUESPILLERFORBUND VISER, AT EN GOD DEL AF LANDETS SKUESPILLERE ER BEKYMREDE FOR DERES SIKKERHED. NOGLE HAR HAFT EN ARBEJDSULYKKE TÆT INDE PÅ LIVET, OG ANDRE FRYGTER AT FÅ DET. DER ER OGSÅ EN BETRAGTELIG NERVØSITET OMKRING DET AT INDBERETTE EN SKADE ELLER EN ULYKKE.

Af Jacob Wendt Jensen

I lyset af det seneste års markante ulykker inden for både teater og film har Dansk Skuespillerforbund spurgt medlemmerne, hvordan det står til med sikkerheden på deres arbejdsplads. Om undersøgelsens resultater siger formand Katja Holm:

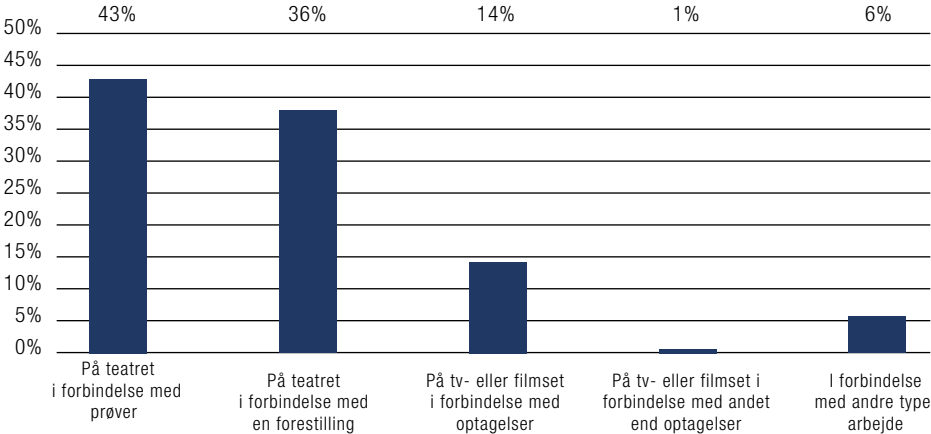
"Undersøgelsen tegner et billede af, at skuespillere arbejder på nogle ret så farlige arbejdspladser. Og så viser tallene, at skuespillerne er i vildrede om, hvor de skal gå hen med deres bekymringer om sikkerhed, og om hvad de i det hele taget kan tillade sig".

Samtidig anfører lidt mere end seks ud af ti skuespillere, at de oplever et tidspres på deres arbejde, og det rimer meget godt på kortere indspilningsperioder på film og mere hektisk aktivitet på teatrene med færre ansatte.

SVÆRT AT STOPPE PRODUKTIONEN

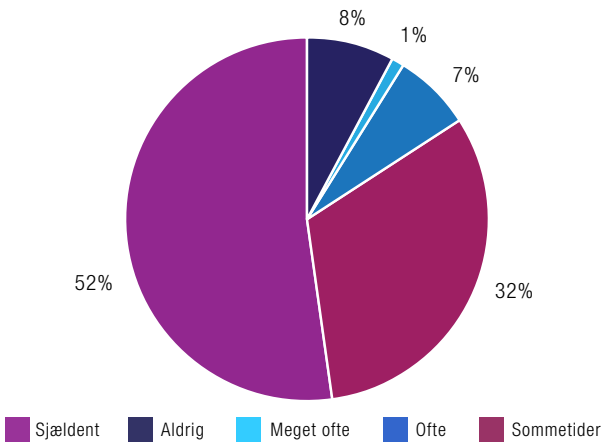
Knap hver tredje skuespiller oplyser, at de er kommet til skade på deres arbejde inden for de seneste fem år, og det er primært i forbindelse med prøver eller forestillinger på teatret. Det gælder for fire ud af fem ulykker. Lidt mere end halvdelen af ulykkerne blev ikke indberettet til Arbejdstilsynet.

"Skuespillere er mennesker, der ikke vil risikere at være årsagen til at lukke en produktion ned. Vi er som skuespillere en del af et team, et hold i ordets egentlige forstand. Man vil ikke have, at en skade hos en selv skal være afgørende for hele produktionens skæbne," siger Katja Holm.

HVOR SKETE SKADEN/ ULYKKEN?

I naturlig forlængelse af at Dansk Skuespillerforbunds medlemmer arbejder mest på teatret, er 79 pct. af alle ulykker sket på teatret under forestillinger eller under prøver, men der sker også ulykker på film og tv.

HVOR OFTE ER DU I TVIVL OM DIN EGEN SIKKERHED?

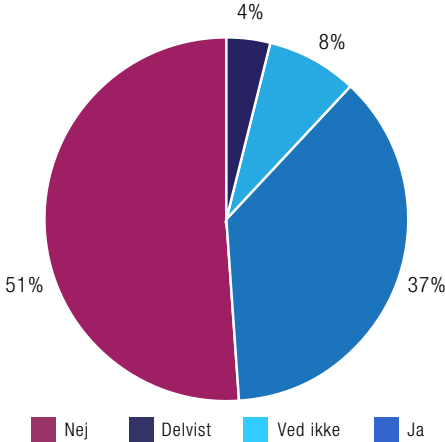
I alt 40 pct. af skuespillerne er enten *sommetider*, *ofte* eller *meget ofte* i tvivl om deres egen sikkerhed, mens 52 pct. kun oplever den slags *sjældent* men immervæk har oplevet det på et eller andet tidspunkt.

Det er heller ikke ufarligt at arbejde på film eller tv-serier, hvor 14 pct. af de ulykkesramte er kommet galt afsted.

KUNSTEN IKKE VIGTIGERE END HELBREDET

Godt to tredjedele siger nej til spørgsmålet om, hvor vidt ”de synes, der er en synlig sikkerhedsorganisation på arbejdspladsen”, og knap seks ud af ti skuespillere oplever, at det er svært at sige fra, når man er i tvivl om sikkerheden, fordi man ikke vil være til besvær.

”Undersøgelsen viser her indirekte, at der er en frygt i

BLEV SKADEN INDBERETTET TIL ARBEJDSSTILSYNET?

I mere end halvdelen af skaderne og arbejdsulykkerne blev tilfældet ikke indberettet til Arbejdstilsynet.

vores fag, hvor skuespillerne kan være bange for, at de ikke får det næste job, hvis de siger fra. Og det er selvfølgelig her, man skal søge sit forbund. Så hvis der er den mindste tvivl om sikkerheden, er der en god grund til, at mit telefonnummer ligger på vores hjemmeside. Som skuespiller skal man vide, at man ikke er alene. Der er ikke nogen, der takker dig, hvis du ender i en kørestol. Kunsten og det at lave den er meget vigtig for os, men den må aldrig blive på bekostning af vores helbred,” siger Katja Holm. ■

OVERBLIK OVER ALLE TYPER MEDLEMMER

Ud af 1810 erhvervsaktive medlemmer af Dansk Skuespillerforbund har 525 svaret på undersøgelsen om arbejdsskader og -ulykker. Udover 404 skuespiller har også 48 sangere, 38 dansere og koreografer og 32 musicalperformere udfyldt spørgeskemaet i undersøgelsen. I store træk svarer deres oplevelser og bekymringer til skuespillernes med visse interessante undtagelser.

Hvor 27 pct. af skuespillerne er kommet til skade inden for de seneste fem år, er hele 37 pct. af danserne og koreograferne kommet til skade inden for samme periode, men kun 21 pct. af sangerne. For musicalperformerne er

tallet 29 pct. Angående en synlig sikkerhedsorganisation på arbejdspladsen svarer 68 pct. af skuespillerne, at de savner en sådan. Det gør hele 70 pct. af koreograferne og danserne også og 62 pct. af musicalperformerne, mens kun 44 pct. af sangerne savner en synlig sikkerhedsorganisation på arbejdspladsen.

Sangerne føler sig generelt mere sikre, da kun 31 pct. af dem oplever, at det er svært at sige fra, hvis den er gal med sikkerheden, mens det gælder for 40 pct. af danserne og koreograferne, 43 pct. af skuespillerne og 45 pct. af musicalperformerne.

DEN ENGELSKE SKUESPILLERINDE OG KOMIKER VIVIENNE MCKEE FORLØD EN SUCCESKARRIERE I ENGLAND FOR DEN DANSKE GYMNASIELÆRER SØREN HALL. SAMMEN HAR DE SKABT ET IMPERIUM AF BRITISK HUMOR PÅ DE DANSKE TEATERSCENER MED LONDON TOAST THEATRE.

Vivienne McKee og
Brenda Blethyn i en
original britisk "panto".

DET STARTEDE MED KÆRLIGHED

Vivienne McKee i British Panto. Foto: Richard Sadler, Coventry

Af Marie Bille

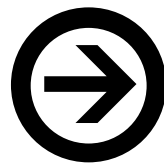
Uåbnede flasker med vin og whisky, en buket lyserøde og hvide roser, chokoladeæsker og en skattekiste med en, næsten naturtro, papegoje på Vivienne McKee og Søren Halls køkkenbord vidner om, at det er dagen derpå i villaen på Frederiksberg, som huser parret og deres livs projekt; London Toast Theatre. Aftenen før har teatret haft premiere på den 32. udgave af Crazy Christmas Cabaret i Glassalen i Tivoli med forestillingen "One-eyed Willy – the

Quest for the Big Chest". På bordet i køkkenet ligger et print fra Kultunaut.dk "Caribisk overflødighedshorn i Glassalen", lyder overskriften.

Historien om London Toast Theatre er historien om en engelsksproget niche i dansk teater, der er vokset fra Københavns mindste caféscener til et storslået show, der har opnået en form for kultstatus og er blevet en juletradition for et trofast publikum.

Ed Wilson og Vivienne McKee.

Fra forestillingen "The Slipper and The Rose".

OG TOASTBRØD

Den historie er lige nu også rammen om en udstilling på Teatermuseet i Hofteatret.

Bag teatret står Vivienne McKee og hendes mand Søren Hall, og teatrets historie er tæt knyttet til deres personlige historie, hvor det, der i starten var en måde at overkomme de svære vilkår som udenlandsk skuespiller i Danmark, blev vendt til en fordel og en publikumsmagnet med omkring 60.000 solgte billetter hvert år.

HOT LOVE PÅ TVÆRS AF GRÆNSERNE

Vivienne McKee var på turné i Danmark i slutningen af 1970'erne for at spille på forskellige skoler og undervisningsinstitutioner og teaterforeninger, da hun mødte Søren Hall, der var gymnasielærer. Skæbnen gjorde sit for at forhindre, at det skulle blive til noget mellem fransklæreren og skuespillerinden.

Til en middag efter en forestilling spurgte Vivienne Søren, om han ikke kunne vise hende "Copenhagen by night" den følgende lørdag.

"Men jeg måtte jo sige til hende, at det kunne jeg desværre ikke, for jeg skulle til Paris med en klasse. Så udvekslede vi telefonnumre, men jeg troede ikke, der skulle komme mere ud af det," fortæller Søren Hall.

En måned senere kom teatergruppen tilbage til Danmark. I mellemtiden havde Søren smadret sin ankel i en volleyballkamp og havde ligget på hospitalet i 14 dage. En time efter at sygetransporten havde kørt ham hjem til lejligheden på Nørrebro med benet i gips, ringede telefonen.

"Det var Viv, som spurgte 'remember me?', og 'kan du vise mig København nu?'"

Det kunne Søren ikke, men Vivienne kom til frokost dagen efter, og senere bar to mand Søren ned i turnébilen fra femte sal.

"Så var jeg med ude at se turnéen, og det blev så til 'hot

HVAD ER BRITISH PANTOMIME?

British pantomime har ikke meget tilfælles med det, vi i Danmark forbinder med pantomime. Modsat den ordløse performance med Harlequin og Pjerrot, så er en "panto" i England en genre, der indeholder en række faste elementer som mænd i dametøj, kvinder forklædt som drenge, dyrefigurer, fællessang, tilråb fra publikum og slapstick humor. Hvert år til jul trækker forestillingerne fulde huse på de britiske teatre, og er teater for både børn og voksne. British Pantomime har rødder i Comedia dell'arte fra den italienske renæssance.

Vivienne McKee er hovedsageligt inspireret af Monty Python – og i modsætning til en britisk "panto", er Crazy Christmas Cabaret målrettet et voksent publikum.

love," fortæller Søren, mens han griner og slår blikket ned.

Parret var sammen hele den uge i november, og den efterfølgende jul tog Søren til England for at besøge Vivienne.

"Da besluttede vi at gifte os. Og det er jo sådan set blevet til teatret," siger han.

TOASTBRØD BLEV TIL NAVN

Vivienne McKee havde succes som skuespillerinde i England op gennem 1970'erne. Hun medvirkede blandt andet i sæbeoperaen "Crossroads" og spillede hovedrollen i krimiserien "The XYY Man", men som 31-årig flyttede hun til Danmark. Det var svært for hende at få roller på de danske

teatre, fordi hun talte med stærk accent. Søren Hall foreslog hende at lave sin egen forestilling for at udbygge sin show-case. Han havde gode kontakter til lederne på Københavns mindste scene CaféTeatret. De var med på idéen om en juleforestilling på engelsk i britisk pantomime stil, som var helt ny og uprøvet i Danmark. Den fik navnet Crazy Christmas Cabaret.

En morgen ringede teatret om, at der var en plads i Arte-brochuren, mens Søren Hall og Vivienne McKee sad og spiste morgenmad.

"De skulle have et navn med det samme. Der lå en pakke toastbrød fra Schulstad på bordet, hvor der stod London Toast, så vi kiggede på hinanden, og så sagde jeg, 'vi hedder London Toast Theatre'."

OTTO LEISNER BRØD REGLERNE

Ingen af dem ved, hvorfor den populære tv-vært Otto Leisner dukkede op til forestillingen i CaféTeatret, men han blev så begejstret, at han ville have et indslag om teatret i den allersidste udsendelse af sit program H.O.P.L.A., selvom det brød med en regel om, at der ikke måtte være fremmedsprog i udsendelsen.

"Dagen efter stod der en kø på 400 mennesker uden for CaféTeatret, og forestillingen blev udsolgt for hele sæsonen," fortæller Søren Hall. Faktisk satte teatret ekstra stole ind, så alle kunne få en plads.

Derfra er det gået slag i slag. Søren Hall og Vivienne McKee har arbejdet år efter år for at tiltrække et stort publikum til de engelske teaterforestillinger. Søren kom på den idé, at de skulle henvende sig til samtlige engelsklærere, hvor der var et potentielt publikum. Så de skrev breve og fik produceret et stempel, hvor der stod "Til engelsklærerne".

"SÅ SAD VI OG STEMPELEDE 1600 GANGE"

I starten lavede teatret specielle skoleforestillinger, det gør de ikke længere. I dag tager mange, især gymnasieklasser, ind og ser de almindelige forestillinger.

London Toast Theatre har lige siden starten af 1980'erne også produceret mange andre og mere seriøse forestillinger

uden om den årlige Crazy Christmas Cabaret. I 2014 har teatret været på turné med forestillingen "Don't Mention Hemingway" om journalisten og krigskorrespondenten Martha Gellhorn.

Andre eksempler er "The Importance of Being Earnest" af Oscar Wilde og flere Shakespeare forestillinger.

Den side af teatret kan også opleves på udstillingen i Teatermuseet i Hofteatret frem til 31. januar 2015. Årets forestilling kører til 10. januar i København og Aarhus. ■

TRE TRADITIONER I EN CRAZY CHRISTMAS CABARET

Som en rigtig juleforestilling er Crazy Christmas Cabaret fuld af traditioner og velkendte figurer. Her er historien bag tre af dem.

En opringning fra dronningen

Lige siden den allerførste Crazy Christmas Cabaret, har Vivienne McKee modtaget et opkald fra Dronning Margrethe, Daisy, midt i forestillingen. Indslaget opstod tilfældigt under prøverne til den første forestilling på CaféTeatret, hvor der sad en rød telefon fast på bjælkerne under loftet. Da de ringede fra teatrets administration, mens skuespillerne øvede på scenen, tog en skuespiller røret og spurgte "er det Dronning Margrethe?" Det skabte idéen, der blev en tradition og har været et fast element i forestillingen lige siden.

Yo-ho-ho and a bottle of rum

Et særkende ved Crazy Christmas Cabaret er, at skuespillerne henvender sig direkte til publikum, en tradition, der kommer fra British Pantomime. Det var der i 1980'erne ingen tradition for overhovedet i dansk teater. London Toast Theatre tager idéen videre ved at involvere publikum direkte og få folk til at råbe med på udsagn som "Hurray" og "Boh!" og i årets show "Yo-ho-ho and a bottle of rum". Det ville ikke få nogen gang på jord, mente skeptikere i starten. Men de fik ikke ret.

"Det var ikke noget problem overhovedet," siger Vivienne McKee i dag.

Dr. Van Helsingør

En af de mest populære karakterer, som Vivienne McKee har opfundet, er Dr. Van Helsingør fra Elsinore, der første gang optrådte i forestillingen "Dracula, Out for the Count" i stedet for den oprindelige Dr. Van Helsing. Han taler en skrækelig blanding af dansk og engelsk, går i ternet jakkesæt, Ecco-sko og har langt rødt skæg.

"Det blev min mulighed for at komme med en dansk satirisk kommentar," siger Vivienne McKee. Figuren har sin egen fanskare, der møder på tilskuerpladserne iført rødt skæg.

Udstillingen LONDON TOAST THEATRE – An English phenomenon in Danish theatre vises på Teatermuseet i Hofteatret frem til 31. januar.

PÅ VEJ MOD NYE FILMSLAGSMÅL

DET NYE FILMFORLIG FOR ÅRENE 2015-2018 BLEV GODT MODTAGET, MEN DER ER ALLEREDE LAGT OP TIL NYE SLAGSMÅL I DE KOMMENDE MÅNEDER. VI FÅR FLERE FILM I BIOGRAFERNE, MEN HVORNÅR FÅR VI EN GOD MÅDE AT SE DEM PÅ DERHJEMME?

Af Jacob Wendt Jensen

Alle Folketingets partier var enige om, at dansk film er værd at give tilskud til. Nu mere end nogensinde. Kulturminister Marianne Jelved præsenterede først i november et filmforlig, hvor dansk film får knap 2,3 mia. kr. over fire år. Det er en stigning på godt og vel tre procent i forhold til årene før. I sig selv ikke noget voldsomt. Det er mere måden, pengene fordeles på, som skal sikre dansk films førerposition i Norden og sikre, at dansk film stadig er iøjnefaldende ude i den store verden.

I stedet for hvert år at lave et sted mellem 16 og 19 film, bliver der allerede fra næste år tale om, at der laves mellem 21 og 26 film, hvilket er en markant stigning i antallet af filmproduktioner.

Filmene bliver til gengæld meget billigere i gennemsnit, og det sker blandt andet ved, at tre til seks film hvert år skal være decideret lavbudgetfilm. Det vil sige film med et budget på mellem kun tre og seks mio. kr. De film skal overvejende instrueres af debutanter og andre talenter. Andelen af penge som bevilges via New Danish Screen, hvor talenterne typisk sorterer under, skal nemlig stige let i den nye aftaleperiode.

VI SKAL LØFTE I FLOK

Katja Holm, formand for Dansk Skuespilleforbund siger om de nye lavbudgetperspektiver:

"Jeg har altid været en varm fortaler for alle mulige former for smeltedigler, og det er jeg også denne gang angående film på lavbudget. Men det er klart, at det bør være et fælles projekt fra alle parter side, og vi skal fortsat have betaling for vores arbejde og rettigheder".

Administrerende direktør Henrik Bo Nielsen fra Det Danske Filminstitut modtog filmforliget positivt:

"Vi er rigtig glade for, at et samlet folketing endnu engang har bekræftet sin store opbakning til dansk film og til et fleksibelt støttesystem. Dansk film er presset på økonomien i øjeblikket, og derfor giver vi branchen en håndsrekning med 70 mio. kr. ekstra over de næste fire år. Samtidig sender vi et klart signal til branchen om, at de skal finde nye forretningsmodeller, der passer til den digitale udvikling."

FAGRE NYE VERDEN

Strategien bag de nye og mere forskelligartede budgetter er, at jo flere nye instruktører der kommer til fadet, jo flere film får vi måske, som danskerne vil se i biografen. Chef for

Producentforeningen, Klaus Hansen, er skeptisk overfor den del af den nye aftale:

"Vi har meget svært ved at se mulighederne i lavbudgetfilm. Derfra hvor vi står, er der til gengæld en række barrierer i form af både det overenskomstmæssige, og når det gælder finansieringen. Alle filmproducenter skal jo trods alt også have en forretning til at gå. Vi har gennem de senere år oplevet en stærk bureaukratisering af Det Danske Filminstitut, og det har kostet os penge," siger Klaus Hansen, der dog er glad for, at politikerne ikke helt har sluppet processen:

"Det er rigtig interessant, at politikerne ikke bare har sluppet aftalen efter den er skrevet under, men har signaleret, at de aktivt vil følge op på målsætningerne. På den måde er der sat et nødvendigt pres på os i filmbranchen – inklusive vores venner hos teleoperatørerne".

Bille August og Pilou Asbæk fra optagelserne af "Stille hjerte". Foto: Rolf Konow

Hvordan vil den fagre nye streamingverden komme til at se ud?

"Biograferne skal åbne for, at alle film kan få lov til at afprøve nye digitale salgsvinduer. Og så synes jeg, at de digitale operatører skylder at give os data som gør, at vi kan følge med i, hvad der sker i filmforbruget på den front. I biograferne kan vi følge med filmvisning for filmvisning og dag for dag, og det samme burde vi kunne med VOD-tallene. Vi bliver naturligvis nervøse, når vi hører om strategier, der går ud på, at alle film skal koste 49 kr., hvis kunderne gerne vil købe nogle af varerne til 179 kr. Vi savner en større og mere gennemgribende diskussion om prissætning". ■

ØJEBLIKKET FØR TÆPPEDET GÅR

DER ER MINDST LIGE SÅ MANGE FORSKELLIGE RITUALER OG TRADITIONER
BAG SCENEN I TEATRET ELLER PÅ FILMSETTET, SOM DER ER KUNSTNERE.

Af Jacob Wendt Jensen

Et af dansk teaters store skuespillerpar gennem tiderne, Ghita Nørby og Frits Helmuth, spillede "Hvem er bange for Virginia Wolf?" mere end 500 gange sammen. Før hver eneste af de forestillinger gennemgik de et lille ritual for at komme på bølgelængde og for at løsne op med et lille grin. Ordvekslingen lød som følger, og den skulle være enslydende hver eneste aften.

En af de to – det var lige meget hvem – sagde altid først: "Hvad handler det her stykke egentlig om?". Så sagde den anden: "Det ved jeg egentlig ikke!" Og så sagde de begge to i munden på hinanden. "Nej, så går vi på scenen". Og med den lille tradition – det lille ritual – var de klar til at yde deres bedste.

Her giver Sceneliv ordet til en stribe andre kolleger, der fortæller, hvad de gør i øjeblikkene, lige inden de er på med deres rolle – uanset, om der skal danses, tales eller synges. ■

PULSEN OP OG SE HINANDEN I ØJNENE

Som tredjeårselev på skuespilleruddannelsen i Aarhus har jeg netop spillet rollen som Argan i Molières "Den indbildte syge", og så har jeg været med i familieforestillingen "Snehvide og de syv fumlinger" på Grønnegårds Teatret i sommer. Det er måske ikke så meget endnu, men dog nok til at nogle arbejdsmetoder og små ritualer er ved at indfinde sig.

Jeg laver som regel nogle udstrækningsøvelser og armbøjninger for at få løsnet op i kroppen. Og det varierer jeg så i forhold til, hvor fysisk den pågældende forestilling er. Derudover laver jeg nogle taleøvelser for ligesom at "vække" munden. Det sidste stykke tid har jeg også oplevet, at jeg ikke skal varme for voldsomt op inden forestillingen, fordi jeg nogle gange næsten kan blive for over-tændt og glemme den nødvendige ro, der også skal til.

På skolen synes jeg, det er ret fedt, at hele holdet samles for lige at få fokus på koncentrationen og se hinanden i øjnene, inden forestillingen begynder. Før "Den Indbildt Syge" på skolen hørte vi høj musik, dansede vildt omkring og fik pulsen højt op i fem minutter, inden vi samledes, så hinanden i øjnene og ønskede hinanden "god forestilling".

På Grønnegårds Teatret lavede vi en boldøvelse for at skærpe koncentrationen og ligesom prøve at ramme en fælles puls, inden vi gik i gang. Det er lidt forskelligt fra projekt til projekt, hvilken slags opvarmning eller ritualer, der er brug for, før jeg føler mig klar.

Mathias Sprogøe Fletting. Foto: Emilia Therese

MATHIAS SPROGØE FLETTING

RET TIL AT VÆRE FRI FOR RITUALER

Fra jeg blev uddannet på skuespillerskolen ved Odense Teater i 1999, har mine vaner og ritualer helt klart ændret sig. Vaner har jeg stadig, men ritualer som sådan slet ikke. I de første skuespillerår kan jeg nok ikke sige mig fri for at have været underlagt en vis tro på, at "den sko skal på først" og "på den replik gør jeg mig klar til min entre" og så videre, men det gør jeg ikke mere. Det ritual var en rar ting at forholde sig til dengang og gav vel en ro og koncentration hen imod aftenens opgave.

Med den erfaring jeg har fået nu efter 15 års fast arbejde på en landsdelsscene, er det faktisk blevet vigtigt for mig ikke at gøre noget rituelt. Dels er der sket det, at min selvtilid som skuespiller er blevet større, og dels er livet i et ensemble i forvejen så præget af vaner, gentagelser og genkendeligheder, at jeg ville blive vanvittig, hvis min personlige rutine blev for fasttømret.

Det er altid en stor sejr at finde sin egen disciplin, der jo ofte afhænger af hvilken type forestilling, man spiller. Jeg tager mig selv og mit fag meget alvorligt, men jeg tager det ikke højtideligt. Der er fanden til forskel. Når jeg har knoklet i flere måneder med en tekst og karakter og dermed uden tøven kan sige, at jeg har gjort, hvad jeg kunne for at forberede mig til mødet med publikum, så har jeg også optjent retten til ikke at være slave af daglige rutiner før forestillingen.

Min eneste vane før en forestilling, ud over stemmeopvarmning til musicals og andre sangforestillinger, er vel egentlig at grine lidt. Helst med de andre. Den energi virker i min krop både på en uformel facon men faktisk også samlende.

CLAUS RIIS ØSTERGAARD

Claus Riis Østergaard. Foto: Emilia Therese

MERE AFSLAPPET MED ALDEREN

Optræder jeg som skuespiller, går jeg igennem mine første replikker for at se, om de sidder ordentligt. Derefter tager jeg et godt langt kig på mig selv i et spejl, hvor man kan se hele kroppen, for at se om alt er, som det skal være. Jeg har været professionel skuespiller i 42 år. Jeg ret sikker på, at jeg i begyndelsen havde en kaninfod i lommen eller en hestesko hængende uden for garderoben. Og hvis jeg kom til at sige "Macbeth", så gik jeg ud af teaterbygningen og drejede rundt om mig selv tre gange for at blive min uheldsvangre gerning kvit.

Men gennem årene har jeg lært, at den slags ikke gør nogen forskel. Du kan blot håbe på at være lige så god som det materiale, du optræder med. Og håbe at materialet er godt. Når jeg arbejder som stand-up komiker, tager jeg et hurtigt kig på publikum, lige før jeg går på scenen.

Ser de glade ud, bliver mit job lettere, og ser de en smule fulde ud, gør det mit job til lidt mere af et uforudsigeligt eventyr. Jeg sikrer mig, at jeg har en virkelig god åbningsreplik, og at jeg har en finalejoke, der vil give en god omgang grin og forhåbentlig spontane klapsalver af sig selv. Jeg tjekker hvilken begivenhed, det er, eller hvad virksomheden hedder. Og hvad fx den administrerende direktør hedder, som jeg har besluttet at gøre grin med i showet. Jeg har en gang hørt om en komiker, der talte om medicinalvirksomheden Lundbeck end hel aften, selv om han optrådte hos konkurrenten Novo Nordisk. Det vil jeg ikke risikere.

VIVIENNE MCKEE

Vivienne McKee. Foto: Søren Kuhn

Pernille Schrøder. Foto: Anders Hjemming

GARDEROBEN SOM HJEM

Jeg kommer næsten altid som den første skuespiller til garderobegangen, da jeg godt kan lide at være i god tid. Egentlig ikke fordi jeg er specielt lang tid om at klargøre mig, for jeg har jo øvet mig en del år efterhånden. Det er mere fordi, det at være på teatret hjælper mig til at indstille fokus på det, jeg om lidt skal ind og præstere på scenen. Nu medvirker jeg oftest i komiske sager, som farcer, komedier og revyer, og her er det rigtig vigtigt, at jeg har tid til at snakke, grine og pjatte med kollegerne inden forestillingen. Min garderobe bliver altid til et lille "hjem" med stearinlys, postkort, billeder og hilsner klistret på spejlet. Og en samling af små ting, der betyder noget for mig.

Ofte får jeg også slæbt alt muligt skiftetøj, baderemedier og sutsko med meget mere ind på garderoben. Jeg er dog efterhånden så meget med i turnerende forestillinger, at jeg har givet mig selv forbud mod at etablere "hyggegarderobe", med mindre jeg er et sted minimum en måned.

Jeg har også nogle regler for, hvornår jeg spiser inden en forestilling, for jeg kan ikke hoppe rundt og synge og danse og lave lynomklædninger, hvis der er alt for mange frikadeller med stuvet hvidkål i maven. Jeg er temmelig hysterisk med selv at lægge kostumer og parykker klar til lynskift på bag-scenen, så det bliver nøjagtigt, som jeg vil have det. Jeg tjekker også, at mine rekvisitter er på rette plads i god tid. Det er også godt for mig at være fysisk i gang inden en forestilling, så enten cykler jeg til teatret, eller også går jeg en lang tur derhen. Med alderen bruger jeg mere tid på at fokusere på og tænke over forestillingen end for 25 år siden, hvor jeg nok, som de fleste yngre mennesker, bare var frygtløs og følte mig urørlig inden aftenens tjans.

PERNILLE SCHRØDER

SAND I SKOENE DUER IKKE

I forhold til at jeg godt sådan generelt kan være lidt "OCD-agtig" i min opførsel, synes jeg egentlig ikke, at jeg har de store ritualer og vaner. Og så alligevel. Når jeg begynder på en ny forestilling, skal jeg helst hurtigt finde en bestemt rytme i forberedelserne. Der er system i, hvordan tingene ligger på bordet, og hvordan jeg fylder en flaske med vand. Så på den måde er tillobet til aftenens forestilling ligesom tilrettelagt. Der går nok sådan et slæbespor efter mig, der er det samme hver dag.

I øjeblikket er jeg med i forestillingen "Yahya Hassans digte" på Mungo Park i Kolding, hvor vi ikke har nogen forestillingsleder. Det betyder, at jeg selv skal klargøre et hav af ting. Karabinhager, der skal vende rigtigt, og en bassforstærker, der skal fungere, for bare at nævne to ting. Der skal samtidig lægges kostumer klar, for jeg har tre lynhurtige kostumeskift. Og så skal jeg huske at tømme en lang strømpe fra mine sutsko for sådan noget kunstigt sand, der i virkeligheden er små gummistykker. Hvis jeg ikke får gjort det grundigt, er det voldsomt irriterende at gå på dem i den næste forestilling. Det tager faktisk en del tid at tømme skoene. Jeg kan egentlig godt lide, at man gør det samme hver dag. Det giver en tryghed og en ro og mindst muligt stress.

Jeg har ry for at være omhyggelig med mit kostume, og det er en del af et koncentrationsritual, hvor jeg ligesom bliver rollen ved samme lejlighed. Jeg er ret sirlig omkring det, og jeg tager på sin vis rollen på, når jeg tager tøjet på. Generelt vil jeg dog også sige, at når jeg opdager, at noget er ved at blive rituelt, så forsøger jeg gerne at smadre det for ikke at blive for overtroisk. Det ville være det samme som at afgive magten frem for selv at tage ansvaret.

Frank Thiel. Foto: Morten Faurby

FRANK THIEL

KØBER ET UR PÅ PREMIEREDAGEN

Jeg har enkelte ting, der er vigtige for mig som en art rutining. Og jeg har helt klart tendens til, at hvis jeg har gjort noget bestemt for en forestilling, der går sindssygt godt, så vil jeg gøre det samme igen. Inden jeg går på scenen, tager jeg så mange armbøjninger og mavebøjninger, som jeg kan. Ikke så mange at jeg bliver udmattet, men nok til at gøre mig varm. Jeg skal også strække ud. De ting er vigtige, så jeg ikke starter fra nul.

Og så gør jeg altså noget, der måske lyder lidt mærkeligt, for jeg sender en bøn fra bag-sceneområdet om, at publikum må få en fantastisk oplevelse. Eller måske om at min timing bliver god. Jeg er ellers ikke religiøs, så det er ret mærkeligt. Det startede i mine amatør-dage, hvor man blev påduttet, at man skulle tro på noget, og det er da også sådan en god meditation-ting. Man får nemlig samtidig tænkt over, at man skal huske at nyde det hele, og det er en god måde at minde sig selv om, hvor fantastisk det er, det vi laver. Om lidt skal du måske ind og spille en 1000 år gammel lampeånd, og det får du faktisk penge for.

På premieredagene har jeg meget faste ritualer. Jeg sover så længe, jeg kan, og når jeg står op, skal jeg have en sund brunch med det hele. Og så skal jeg ud og købe et eller andet fedt til mig selv. Den vane har bare haft det med at blive mere og mere farlig, for jo flere premierer jeg har været med til, jo dyrere er tingene blevet. Senest er det blevet til, at jeg køber et ur, og det er ikke længere i Tiger-butikken, skulle jeg hilse og sige. Først var det selve det specifikke ur, jeg gik efter, men nu er det blevet en rutining, så jeg må til at stoppe. Det er virker lidt dumt i længden med så mange ure.

PELLE HEBSGAARD

Pelle Emil Hebsgaard. Foto: Charlotte Trippetti

MINE FØDDER NÅR JORDENS INDRE

For at lade op forestiller jeg mig, at mine fødder når helt ind til jordens indre, og min krop har forbindelse til det allerøverste af universet. Jeg har øvelsen fra en healer. Den lille øvelse samler mig og hjælper mig til at koncentrere mig om min egen kerne. Det er som om, jeg samler mine ressourcer sammen i en bunke, så jeg bliver klar til at fortælle, det der skal fortælles i teaterstykket.

Jeg ankommer altid til teatret omkring en time før, jeg skal spille, og så går jeg først lige ind og hilser på teaterrummet. Jeg kan bedst lide ikke at skulle stresse, men det er ikke alle, der har det på den måde. En taler enormt meget, en anden er stille, og en helt tredje ryger måske fem cigaretter på kort tid. Jeg er typen, der bliver stille, inden vi går på scenen, og før en premiere er jeg mere tavs end senere i spilleperioden.

Da jeg var yngre, var jeg mere nervøs end i dag. Om det er godt eller skidt, ved jeg ikke, men jeg brugte længere tid på at varme stemmen op, og det hele virkede meget mere møjsommelig. I dag ved jeg, at det er på scenen, det skal ske, og at forberedelserne er knap så vigtige. For mig er det et rum, jeg går ind i, en karakters rum. Og jo bedre jeg kender rummet og karakteren, jo lettere er det for mig at hoppe ind og ud af det. Meget afhænger af hvilken type rolle jeg skal spille. Men uanset hvad kan det jo være rart at strække kroppen igennem inden, man går på scenen.

PETRINE AGGER

Petrine Agger. Foto: Caroline Libæk-Mind

GRUNDIG FORBEREDELSE TIL DANS

Jeg vil altid gerne være på scenen mindst to timer før, vi skal optræde, og jeg spiser altid minimum fire timer før en forestilling. Derudover laver jeg solhilsner – kendt fra yoga – som fungerer ret godt med henblik på at få en kropslig tilstedeværelse og skabe mentalt fokus. Lige inden publikum lukkes ind i salen, går jeg rundt på scenen i et ret energisk tempo, og det er nok en blanding af adrenalin og fokusering. De sidste to forestillinger jeg har skabt og har optrådt med, har været i duoen Two-Women-Machine-Show og i begge forestillinger har vi arbejdet med rigide strukturer, og derfor var der brug for en meget specifik forberedelse.

I "Mass Hysteria" var den første halve time i total unison – eller forsøg herpå – så den krævede total fokusering, gennemgang af materiale og overgange, teknik, scenografi og mange andre detaljer. Lige i den slags arbejdsopgave kunne vi således hele tiden blive "mere perfekte". I vores seneste værk "My Body is a Barrel of Gunpowder", sammen med Ida-Elisabeth Larsen, arbejdede vi på at skabe forbindelse og empati med hinanden, så i stedet for at være unisone i formen, brugte vi hypnose til at komme til et stadie, hvor den anden, frem for at være en separat krop, blev en form for forlængelse af ens egen krop. Derudover var vores "kostume" sort body paint, som vi brugte en time på at påføre os, og det var i sig selv ret meditativt.

Ud over at forberedelserne dermed altid er forskellige i forhold til udtrykket, har det generelt set taget nogle år at finde de rette former for forberedelse.

MARIE-LOUISE STENTEBJERG

CIRKLEN ER SLUTTET

For mange år siden, da jeg var en helt ung skuespiller, var jeg flere gange med i forestillinger, hvor vi skulle danne en cirkel inden forestillingen. Vi skulle holde hinanden i hånden, finde et fælles åndedræt dybt nede. Det gjorde mig som regel både rastløs og nervøs dengang. Men jeg synes omvendt ikke rigtigt, at jeg kunne sige nej. Jeg kunne jo godt se, at nogle af mine kolleger fik en masse ud af det og sikkert også havde brug for mit nærvær, selv om jeg ikke havde det på samme måde som dem.

Mellem os sagt, så tror jeg nok, at jeg udviklede det, der nærmest blev til en regulær cirkelaversion. I den seneste tid er jeg temmelig forbløffet over at være blevet cirkelentusiast. Måske er jeg ligefrem blevet cirkelafhængig? Er det et tvangsritual? Hvad ved jeg? Vi spiller i øjeblikket "Den lille Havfrue", og de der har lyst – det er vi en hel del, der har – former lige før forestillingen en fin cirkel, hvor vi holder i hånd og ser på hinanden. Så siger vi noget klogt hver især, typisk ganske kort og det lyder ikke klogt, men derefter siger vi alle sammen i kor noget, der helt sikkert ikke er rigtig klogt. Én enkelt sætning, der er vores lille hemmelighed, og som overhovedet ikke giver mening for udenforstående. Men det er vigtigt, det er sjovt, og jeg elsker det! Når vi er færdige med det lille ritual, er jeg først for alvor klar til aftenens forestilling.

PETER JORDE

Marie-Louise Stentebjerg. Foto: Maria Zorsón

Peter Jorde. Foto: Per Morten Abrahamsen

DE MÅLRETTEDE DRENGERØVE

DET BEGYNDTE SOM ET GEOGRAFISK SAMMENFALD OG RESULTEREDE I EN STRIBE SLAGFÆRDIGE UNGDOMSFÖRESTILLINGER. GENNEM OTTE ÅR HAR SKUESPILLERNE ANDERS VALENTINUS DAM OG LARS DAMMARK DREVET DET AARHUSIANSKE TURNÉTEATER TEATER O SAMMEN. OG FRA FÖRSTE FÆRD HAR MAKKERSKABET HANDLET OM RESULTATER.

Af Danni Travn Foto: Jeppe Björn Vejlo

For enden af bordet står en indrammet plakat lænet op ad væggen. Den forestiller et rød- og hvidspættet hav af danske fodboldroligans. "Europamesteren – krig, fred, venskab – og kærlighed til spillet" står der nederst på billedet. Rundt om på loftskontoret midt i Aarhus hænger andre teaterplakater. Heriblandt den hårdtslående "Knock-out!" i sort og rød, hvor en tegnet ung mand sammenbidt slynger en knytnæve mod beskueren. Og den gul/sorte "Goodbye & farvell!" med en nøgen kvinde siddende forrest og jakkesætklædte mænd lurende i baggrunden. Men det er den festlige rødhvide på bordet, det hele udspringer fra.

"Vi ramte ligesom hinanden i "Europamesteren". Den definerede vores samarbejde," konstaterer Lars Dammark.

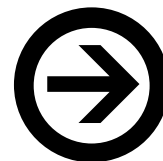
Tilbage i 2006 blev han ringet op af Anders Valentinus Dam. De to kendte hinanden fra Skuespillerskolen ved Aarhus Teater, hvor de læste med et års mellemrum. I sine gemmer har Anders Valentinus Dam endda fundet et foto,

hvor de to sidder sammen i en lænestol til en fest. Men ellers havde de ikke det store med hinanden at gøre. Efter at have boet i København som færdiguddannet ville Valentinus Dam nu slå sig ned i Aarhus på grund af en ny kæreste. Han vidste, at Lars Dammark boede og arbejdede der, og kort forinden havde han set sin tidligere skolekammerat i et godt ungdomsstykke i Nykøbing Falster. Måske kunne de mødes og lave en ungdomsforestilling sammen?

"Det var en meget professionel kontakt. Jeg gjorde det ud af respekt, fordi jeg godt kunne lide det stykke med Lars," siger Anders Valentinus Dam,

Lars Dammark fik en idé om at lave et drag comedy-show til Aarhus Festuge i 2006 og foreslog, at de kunne begynde med at samarbejde omkring det.

"Vi fandt ret hurtigt ud af, at vi var gode til at sidde i samme rum med hver vores computer og få idéer," siger Lars Dammark.

AT INDGÅ I ET KREATIVT MAKKERSKAB ER EN SÆRLIG KUNST. I FIRE NUMRE DYKKER SCENELIV NED I FIRE MAKKERSKABER MED FORSKELLIGE UDGANGSPUNKTER, UDTRYKSFORMER OG MÅLSÆTNINGER. HVORDAN ER DE OPSTÅET? HVAD KAN DE? HVORDAN SPILLER DE SAMMEN MED EN INDIVIDUEL KARRIERE?

SCENELIV HAR TALT MED:

JESPER ASHOLT OG JESPER LOHMANN (#6)

GITTE NAUR OG OLE RASMUS MØLLER (#7)

LARS DAMMARK OG ANDERS VALENTINUS DAM

MARIE-LOUISE STENTEBJERG OG IDA-ELISABETH LARSEN

Efterfølgende puslede Anders Valentinus Dam med at lave noget om fodbold og fankultur. I den fælles idéudvikling opstod nogle glasklare billeder: De huskede sommeren 1992 som sommeren med mest sol, det grønneste græs og den højeste blå himmel. Selvfølgelig fordi Danmark vandt EM i fodbold. Og de huskede fodboldeuforiens dramatiske bagtæppe: Borgerkrigen i Jugoslavien. Her lå stærkt stof, og fortællingen om vennerne Patrick og Karl, hvor sidstnævnte er halv jugoslav, blev født. De fik 75.000 kroner i støtte fra Aarhus Kommune, og de nåede at blive færdige til børne- og ungdomsteaterfestivalen i april 2007, hvor de ikke bare optrådte for en stribe opkøbere, men også for Scenekunst-udvalget.

"Jeg kan huske det der banale med, at vi ramte hinanden rigtig godt som skuespillere. Der var noget kontakt. Og da vi kom på festival, sad der 100 mennesker og kiggede med tårer i øjnene. Sammen kunne vi bevæge folk," fortæller Lars Dammark.

DEFINÉR MÅLENE

Samtidig klædte de hinanden på scenen med Lars Dammark som den ranglede mørke og Anders Valentinus Dam som den lave lyse. "Europamesteren" blev, som de selv siger, "en giga succes", og den dag i dag spiller de stadig forestillingen på skoler og gymnasier rundt om i landet. Ud fra

den voksede et makkerskab, som blev konkret forankret i Teater O. Her har de siden udbygget repertoiret med afsæt i værdierne fra "Europamesteren", hvor de i en slagkraftig tone sætter større dagsordener – såsom "Knockout!", der beskæftiger sig med krigen mod terror set gennem øjnene på en ung bokser, og "Goodbye & farvell", der kredser om tab. Alt sammen forsøgt grebet an med drengerøvet kådhed og energi.

"Vores arbejde har været meget målrettet og italesat efter "Europamesteren". Vi vil gerne røre vores publikum, så de griner og græder. Vi har tit talt om amerikanske film, som "Karate Kid". Den er corny, og der er store følelser, men det hænger jo fast. Jeg kan selv huske, at mine venner og jeg sad inde i biografen og klappede, da vi havde set den. Klappede bare op mod lærredet. De banale følelser er gode at gå igennem, hvis man vil sætte noget på dagsordenen. Da vi lavede "Goodbye & farvel", var der unge, der sad og græd. Da vi spillede "Knockout" i Esbjerg, stod en pedel og var helt opløst, fordi hovedpersonens storebror bliver skudt i Afghanistan," forklarer Anders Valentinus Dam.

Teater O har ikke direkte sat succesen på formel. Men det er et udtalt mål, at deres arbejde skal materialisere sig. Skrivebordsprojekter kan de ikke bruge til noget.

"Fra starten har det været sådan for os, at hvis vi sætter os for at lave en forestilling, skal vi også gå hele vejen.

Det skal ikke bare ende med at blive en undersøgelse af et eller andet. Det skal blive et produkt, der skal være en premiere, og det skal være godt. Vi kan ikke halvvejs sige: 'Arh, vi dropper det sgu',” siger Lars Dammark, og Anders Valentinus Dam bakker op:

”Ja, det er en del af vores makkerskab: Et succeskriterie er, at vi kommer ud med forestillingerne, så de får et liv. Vi ville være påvirkede, hvis vi kun spillede ti gange med noget, vi har lavet.”

I de klare ambitioner ligger også Teater O's bedste anbefalinger til andre gryende makkerskaber:

”Få defineret, hvad man vil med sig selv og sit makkerskab. Mærk, om der kommer noget ud af det. Jeg har også siddet i andre konstellationer, hvor man godt kan snakke og få gode idéer, men der er ikke noget outcome. Man skal kunne materialisere noget. Der skal være en dynamik, for hvis der kun er den dirrende kunstneriske kvalitet, hvad skal det så ende med? Det er ligesom en kunstner, som går rundt i et atelier i tre år og er helt inde i, hvordan det hele skal udmønte sig, men aldrig får malet,” siger Lars Dammark.

JA-HATTEN

Hos Teater O maler de hele tiden. De satser på at spille mellem 125 og 160 forestillinger per sæson og samtidig skabe en til to nye forestillinger om året. I sæsonen 2015/2016 har de premiere på to nye forestillinger. Dels kriminalforestillingen ”I Udkanten” for voksne, dels ”Halbal”, som bliver duoen tredje sportsforestilling. På bordet på loftskontoret

“ Vores arbejde har været meget målrettet og italesat efter ”Europamesteren”. Vi vil gerne røre vores publikum, så de griner og græder. Vi har tit talt om amerikanske film, som ”Karate Kid”. ”

Anders Valentinus Dam

ligger noget af inspirationen til temaet spredt: Cykelbøgerne ”Gul feber” af Michael Rasmussen, ”Det hemmelige løb” af Tyler Hamiton og ”Den sidste kilometer” af Brian Holm. For ”Halbal” kommer til at fokusere på en teenagedrengs kamp for at blive den bedste til sin sport. Det underliggende debateme er klart: Doping. I arbejdet med stoffet viser makkerskabets særlige dynamik sig.

”Jeg er nok den mest strukturerede, hvor Lars skriver i løbende enkeltscener, direkte fra hoften. Jeg skriver mere i hovedmanuskriptet, hvor jeg så nogle gange bryder Lars’ scener op. Derfra går det naturligt over i en mundtlig brainstorm: ’Nå, så skal hun give ham nogle penge, og så ser man ...’ Og så sidder vi og ping-ponger. Det er der, det rykker. Vi tænker slet ikke på, at vi skal have ja-hatten på,

for der opstår sådan en barnlig energi. En begejstring og en glæde,” forklarer Anders Valentinus Dam.

I næste fase, prøverne, starter de heller ikke nødvendigvis i samme gear, men finder det undervejs.

”Jeg er typen, der instruerer lidt mere, end Lars gør. Der kan jeg være lidt foran, jeg er lidt hurtigere: ’Kan du ikke sådan og sådan’. Der siger Lars lige: ’Stop. Jeg hører, hvad du siger, men lad mig lige selv finde frem til det.’ Og så bakker jeg også. Der er den rummelighed i det. Vi ville ikke kunne lave frugtbart teater sammen i det her tætte samarbejde, hvis vi ikke gav plads til hinanden,” siger Anders Valentinus Dam.

Det tætte samarbejde i Teater O illustreres yderligere af kasketterne, de to indehavere bærer: Dramatikere, skuespillere, medinstruktører, produktionsledere og marketing managers. Kun administrationen har de lagt ud i byen hos Nørregaards Teater. Oven i hatten er de hele tiden på farten i og med, at de ved hver opsætning skal rejse ud og møde deres publikum. Men trods de evigt skiftende opgaver falder makkerskabets tandhjul som regel i hak, når først de skal på scenen. Igen dukker drengerøvenes fandenivoldskhed op.

”Vi kommer et sted hen, stiller selv scenografi op, og deri ligger en fælles mental og fysisk opvarmning. Det er en velsmurt maskine, hvor vi ved, hvad hinanden gør. Der er allerede en mærken af hinanden dér, og så er vi gode til at have en uhøjtidelig stemning, hvor vi bare lige vender os mod hinanden, inden vi går på og siger: ’Skal vi gøre det?’ ’Ja, vi gør det!’ ’Åbner du døren?’,” forklarer Anders Valentinus Dam.

Som Teater O kører nu, udgør det to fuldtidsstillinger, og da de kan melde stort set udsolgt en sæson i forvejen, er ingen af dem ude at opsøge roller uden for teatret. Af og til dukker andre tilbud op. Dem takker de ja til, hvis det passer ind i Teater O-kalenderen. Det samme gælder, hvis der skulle dukke et stort tilbud op. For nu er det deres eget teater, det gælder. Ikke bare fordi de har skabt en fornuftig forretning.

”Der er en stolthed over Teater O. Faktisk havde jeg ikke tænkt på det som et makkerskab, før jeg blev ringet op omkring den her artikel. Jeg havde bare tænkt på det som et teater. Men det er jo det, det er: Et makkerskab. Og det gør mig stolt, at Lars og jeg været i stand til at indgå i et makkerskab,” siger Anders Valentinus Dam. ■

Anders Valentinus Dam er 43 år og uddannet ved Aarhus Teater i 1999.

Lars Dammark er 42 år og er uddannet ved Aarhus Teater i 2000.

De bærer samme titel i Teater O, Kunstnerisk leder. Teater O er navngivet af Anders Valentinus Dam, fordi Lars Dammark ved grundlæggelsen havde sit eget teater. O kom af, at Anders Valentinus Dams kæreste var gravid. Blev det en dreng, skulle han hedde Oskar efter hendes bedstefar – og det blev en dreng. ”Europamesteren” har spillet næsten 300 gange. Deres nye forestilling ”Halbal!” får ur-premiere hos Black Box Theatre i Holstebro til februar 2015 og bliver efterfølgende præsenteret ved Aprilfestivalen i 2015.

DANSEHALLERNE KÆMPER VIDERE

SELV OM DANSEHALLERNE ER BLEVET SAGT OP PÅ DET GAMLE CARLSBERG-AREAL I VALBY, KÆMPER MAN VIDERE. BESTYRELSESFORMAND MIKKEL HARDER MUNCK-HANSEN MENER, AT DER ER TALE OM LØFTEBRUD FRA DE NYE CARLSBERG-EJERES SIDE.

Af Jacob Wendt Jensen

Dansemiljøet i København er i overhængende fare for at miste sit nuværende kraftcenter. Det lejemål på Carlsberg, som i dag huser Dansk Danseteater og Dansehallerne, er blevet opsagt af Carlsberg og skal rømmes senest ved udgangen af 2016. Direktør i Dansehallerne, Benedikte Paaske, betegnede det som et chok og mente, at det ville stille hele dansemiljøet i en meget vanskelig situation.

Dansk Skuespillerforbunds formand Katja Holm var også rystet over, at dansemiljøet kunne blive nødt til at flytte igen.

"Det er ikke mindre end en katastrofe for dansen, hvis det ender med, at dansemiljøet må flytte ud af Dansehallerne. Det tager år at opbygge et professionelt kunstnerisk miljø, og i dag er Dansehallerne på Carlsberg et kraftcenter for den moderne dans. Det er det eneste samlende sted for dansemiljøet i København, og det har haft afgørende betydning for dansens udvikling. Dansehallerne er også det sted, hvor mange børn og unge møder den moderne dans og dermed en vigtig del af dansens vækstlag."

"Alle de organisationer, der i dag har til huse i Dansehallerne på Carlsberg, er jo flyttet derud, da stedet blev etableret i 2009. Jeg ved, at det var en kæmpe opgave at samle og flytte så store dele af dansemiljøet, og det er et stort tilbageslag, hvis de nu skal flytte igen. Det rammer publikum, der nu skal orientere sig et nyt sted hen, de professionelle i dansemiljøet og det unge vækstlag. Jeg vil indtrængende bede Carlsberg om at genoverveje situationen vedrørende Dansehallerne og se, om der ikke kan findes en løsning, så de kan blive," fortsætter Katja Holm.

Ifølge Carlsberg er lejemålet opsagt, fordi den bygning, som huser dansemiljøet, som det ser ud nu, dels skal ombygges, dels rives ned.

Midt i november kom det frem i en artikel i Politiken, at Dansehallerne overvejede juridiske skridt i et forsøg på at blive på Carlsberg. Avisen citerede bestyrelsesformand Mikkel Harder Munck-Hansen for at sige, at "Kammeradvokaten er ikke i tvivl om, at der er tale om løftebrud fra Carlsbergs side".

Da Dansehallerne gjorde deres indtog på Carlsberg-området i 2009, var det meningen, at hele det danske dansemiljø skulle tænkes ind i den langsigtede udvikling, men siden da har nye ejere af området vurderet, at Tap E ikke egner sig til at være et permanent dansehus. Carlsberg-byen ønsker heller ikke at bygge nyt.

Mikkel Harder Munck-Hansen vurderer i øjeblikket, hvor hårdt det kan betale sig at stå fast på de oprindelige intentioner med området.

Foto: Dansehallerne

"Vi har jo ikke været sådan nogle idioter, der har været naive fra starten. Vi har i mange år haft en fin dialog med Carlsberg og ofte diskuteret de fremtidige lokalers indretning, indtil de pludselig skifter holdning. Spørgsmålet er, hvad vi kan få ud af at køre en sag mod Carlsberg. Og om vi har ret til en eller anden form for erstatning. Det er det, vi har bedt Kammeradvokaten vurdere for os," siger han til Politiken. ■

AUDITION

Så holder DSF Studio igen audition for operasangere, elevmedlemmer hos O.A. og solistklassen, der er medlem af Dansk Skuespillerforbund.

Foresyngningen kommer til at foregå på
Det Ny teater – Tirsdag den 24. februar 2015
kl. 10.30 – 17.30

Benyt tilmeldingsformularen på forbundets hjemmeside, se under "Opera-nyt" – Her kan du også finde mere information om arrangementet. Vær opmærksom på, at tilmelding kun kan ske i perioden søndag den 25. januar 2015 – kl. 8.00 til og med søndag den 1. februar 2015 – kl. 24.00.

Alle tilmeldinger udenfor dette tidsrum vil være ugyldige.

Vi glæder os til at se jer
Mange hilsner
Operaudvalget

TIL KALENDEREN

Dansk Skuespillerforbund holder generalforsamling,

Søndag den 31. maj 2015 - kl. 12.00

Vi håber, at et hav af medlemmer vil møde op og være med til at gøre dagen faglig og festlig. Som sædvanlig er der fest bagefter for de fremmødte. Mere information følger i næste nummer af "Sceneliv". Glæd dig.

**Der er formandsvalg og valg til bestyrelsen.
Kom ud af busken og arbejd for dit forbund.
Vi har brug for dig!
Alle kandidater kan melde sig frem til
11. marts 2015.**

**Tilmeldingen skal være bilagt en personlig
præsentation på max. 1/2 A4-side.**

Mange hilsner
Generalforsamlingsudvalget

DSF STUDIO I NÆSTE SÆSON

Filmkursus: The close up med David Penn, 3.-5. februar
Studietur til Los Angeles, 17.-24. februar
Opera audition 24. februar
Opera masterclass med Niel Semer, 2.-5.marts
Komedieworkshop med Joy-Maria Frederiksen, 16.-20. maj
Musical sangworkshop med Perrin M. Allen, 13.-17. april

Metode workshop med Kamilla Wargo Brekling, 4.-8. maj
Meisner teknik workshop med Sarah Boberg, 18.-22. maj
Stemmeworkshop med Patsy Rodenburg, 11.-12. juni

Morgentræning starter op igen i København efter nytår.

Læs mere om kommende kurser og tilmeld dig på [skuespillerforbundet.dk/DSF Studio](https://skuespillerforbundet.dk/DSF%20Studio)

RUNDE FØDSELSDAGE

MORTEN GRUNWALD	80 ÅR	9. DECEMBER
RUDDY NYEGAARD	75 ÅR	11. DECEMBER
LARS DITLEV JOHANSEN	50 ÅR	12. DECEMBER
KRISTIAN HOLM JOENSEN	50 ÅR	21. DECEMBER
LITTEN HANSEN	70 ÅR	24. DECEMBER
KAJ PEDERSEN	70 ÅR	24. DECEMBER
DORRIT LILLESØE	60 ÅR	28. DECEMBER
JOAN MARQUARDSEN	60 ÅR	28. DECEMBER
HANS DUEHOLM	50 ÅR	28. DECEMBER
JENS ALBINUS	50 ÅR	3. JANUAR
JENS BRENAA	75 ÅR	11. JANUAR
METTE AGNETHE HORN	50 ÅR	11. JANUAR
GHITA NØRBY	80 ÅR	11. JANUAR
MICHAEL BROSTRUP	50 ÅR	15. JANUAR
FATIMA CERQUEIRA MOREIRA	60 ÅR	24. JANUAR
KENNETH CARMOHN	50 ÅR	24. JANUAR
PETER HOLST	60 ÅR	25. JANUAR
JAN TJERRILD	50 ÅR	31. JANUAR
SØREN HOSSY	50 ÅR	31. JANUAR

D'O'INK

Af Mikkel Stubbe Teglbjærg

KOLLEGA-HJÆLPEN KAN VÆRE EN STOR STØTTE

Forleden spurgte en kollega mig, hvad jeg havde fået i løn for en rolle i en tv-serie, hvor han nu også selv skulle medvirke. Det blev jeg rigtig glad for. Jeg delte gerne både den konkrete aflønning og andre personlige erfaringer med lønforhandling med ham. Og vi blev begge klogere af snakken.

Jeg blev glad, fordi jeg synes, vi som kolleger skal blive meget bedre til at dele vores erfaringer med hinanden. Det er en del år siden, at det gik op for mig, at vi faktisk ikke var så gode til det. Nærmere bestemt var det i 2007, da Dansk Skuespillerforbund lavede undersøgelsen Løn og Køn, som viste, at mange medlemmer syntes, at det var rigtig svært det her med lønforhandling. Vores undersøgelse viste også, at arbejdsgiverne, på et særdeles tvivlsomt juridisk grundlag, gerne udvekslede oplysninger om løn – men at vi som kolleger var meget tilbageholdende med at indvi hinanden i, hvad vi tjente.

Jeg oplever, at vi siden dengang er blevet meget bedre til det. Men jeg tror også, at det for mange stadig føles lidt grænseoverskridende at dele oplysninger om løn. En af grundene kan måske være, at nogle arbejdsgivere går rundt og siger til kunstnerne, at deres løn er fortrolig. Dette er ikke rigtigt. Arbejdsgiverne selv må ikke udlevere oplysningerne om din løn – men du er selv i din gode ret til at fortælle en kollega, hvad du tjener.

Det står faktisk endda i ligelønsloven. Både, at du må videregive oplysninger om din egen løn, og at arbejdsgiveren ikke må afskedige eller udsætte en medarbejder for ugunstig behandling, fordi vedkommende har videregivet oplysninger om sin løn.

Men også jeg kan opleve det blufærdigt i forhold til at tale med kolleger om noget i vores branche så følsomt som aflønning. Man kan hurtigt komme til at føle sig sårbar og angst for at blive udstillet. Løn føles nok endnu mere personligt og privat i vores branche, end i så mange andre. Man kan være bange for, at aflønning bliver gjort lig med talent, eller at blive låst fast på et bestemt lønniveau. Og man kan være bange for jalousi blandt kollegerne.

Men der er kun en måde at slippe af med disse

ydre og indre barrierer på: Tal med hinanden. Mange gør det allerede – følg deres eksempel. Jeg har selv skullet øve mig i det, og jeg lover, at det bliver lettere hen ad vejen. I dag laver jeg altid research, inden jeg aftaler en løn for et job. Og min opfordring til at tale med kollegerne om deres vilkår gælder faktisk på en lang række områder. Det kan også være, at du overvejer at få en agent. Så ring til en kollega, der har en agent eller har haft en – også selv om du ikke kender kollegaen personligt. Hvordan indgår man i samarbejdet, hvad skal man overveje grundigt, og hvor ligger faldgruberne?

Det kan også være, at du gerne vil forsøge at skabe en karriere i udlandet. Det er der jo efterhånden en række danske skuespillere, sangere og dansere, der har fået. Ring til en af dem og hør, hvordan de har grebet det an. Der er mange forskellige måder at gøre det på, som man kunne læse i seneste nummer af Sceneliv. Det kan også være, at du skal i gang med at lave dit eget teaterprojekt for første gang.

Jeg taler med kolleger i branchen hele tiden i mit arbejde som formand, og jeg ved, at der er en stor vilje til at hjælpe hinanden – det kræver bare, at man spørger. Sådan er de fleste mennesker jo indrettet – vi bliver glade, når vi bliver spurgt om hjælp. Og kollega-hjælp i øjenhøjde kan være noget af den allerbedste hjælp, du kan få.

Det betyder naturligvis ikke, at du skal holde op med at tale med forbundets jurister og socialkonsulent om, hvordan du laver projekter, hvad du skal have i løn, og hvad vi anbefaler med hensyn til agenter. Det skal du selvfølgelig stadig gøre. De har den juridiske og faglige ekspertise, som der også er brug for. Men det er noget særligt at få hjælp af en kollega, som selv arbejder i branchen og står – eller har stået med de samme udfordringer. Så husk både forbundshjælpen og kollega-hjælpen, så vi alle kan hjælpes ad med at skabe bedre løn- og arbejdsvilkår for alle i vores fag.

Katja Holm,

formand for Dansk Skuespillerforbund

Foto: Karoline Lieberkind

POST

PP

DANMARK

MAGASINPOST SMP
ID NR. 42573

“... SIKKE ET HOLD ...” “... FORUNDERLIGT DRØMMESPIL ...” “... JA, GU LEVER MAN ...”

FREDERIKSBORG
AMTS AVIS

CHPCULTURE

PLUSDAGE.DK

POLITIKEN

TEATER 1

JP

KRISTELIGT DAGBLAD

XQ28

“... BESÆTTENDE UNDERGANGSSTEMNING...”

“... STÆRKT STIMULERENDE ...”

“... FULDKOMMEN FANTASTISK SPIL ...”

GREGERS DH

Q.DK

ARBEJDEREN

KULTURKONGEN.DK

MEN LEVER MAN?

frit efter Shakespeare

PETER REICHHARDT ELLEN HILLINGSØ METTE KOLDING MAD S M. NIELSEN CAMILLA BENDIX PELLE KOPPEL

TEATER V - VALBY

2.-22.NOV

TEATER-V.DK

AARHUS TEATER

25.NOV - 6.DEC

AARHUSTEATER.DK

EKSTRA I AARHUS

29.NOV - KL. 13

1.DEC - KL. 19.30

6.DEC - KL. 13

FÅ BILLETTER

SMILET ER DEN KORTESTE AFSTAND

URKOMISK MUSIKALSK KOMEDIE INSPIRERET AF VICTOR BERGE

JYDSKE VESTKYSTEN

KULTURKONGEN.DK

JYLLANDS POSTEN

21.JAN - 1.FEB

MUNGO PARK
KOLDING

VI DE DRUKNEDE

TEATERAVISEN.DK

“...EN RIGTIG GOD OPLEVELSE...”

KULTURKONGEN.DK

5. - 15. FEB

GRØNNEGADE
TEATER

TEATER V

TEATERBILLETTER.DK - 70202096